

# Erkeksi Davran?? Ölçe?i

## RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Erkeksi Davran?? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21263>

## Özet

Erkeksi Davran?? Ölçe?i (EDÖ), bireylerin toplumsal cinsiyet rolleri ba?lam?nda sergiledikleri erkeksi davran?? kal?plar?n? ölçmek amac?yla geli?tirilmis bir psikolojik araçtır. Sar?çam ve S???n (2020) taraf?ndan Türk kültürüne uyarlanan bu ölçek, orijinal yap?s?yla uyumlu olarak dört alt boyuttan olumaktadır: **Ba?ar?ya Adanma, K?s?tl? Duygusal?k, K?s?tlanm?? Sevgi ve Abart?l? Özgüven ve Kontrol**. Ölçe?in uyarlama çal??mas?, psikometrik özelliklerinin incelenmesi ve Türk örnekleminde geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olarak kullan?ma sunulmas? amac?n? ta??m??tır. Yap?lan faktör analizleri, ölçe?in yap? geçerli?ini desteklerken, iç tutarlı?k katsay?lar? da yüksek güvenirlik düzeyine i?aret etmektedir.

## Anahtar Kelimeler

Erkeksi davran??, Erkeklik, Toplumsal cinsiyet rolleri, Psikometrik özellikler, Ölçek uyarlama, Aç?klay?c? Faktör Analizi (AFA), Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA), Cronbach Alfa

## Yazarlar

Hakan Sar?çam, A. S???n

## Amaç

Erkeksi Davran?? Ölçe?i'nin temel amac?, orijinal formu farklı bir kültürde geli?tirilmis olan bu psikolojik ölçüm arac?n? Türk kültürüne adapte etmek ve dilsel, yap?sal ve istatistiksel açıdan geçerlik ve güvenirlik çal??malar?n? tamamlamaktır. Bu uyarlama, Türkiye'deki ara?tırmacılar?n ve profesyonellerin, erkeklik normlarına uygun davran??lar? ve bunların psikolojik sonuçları?n bilimsel yöntemlerle inceleyebilmesine olanak sa?lamay? hedeflemiştir.

Ölçek, özellikle erkeklerin sosyal bask?lar altında sergiledi?i dört temel davran?? örüntüsünü (Ba?ar?ya Adanma, K?s?tl? Duygusal?k, K?s?tlanm?? Sevgi, Abart?l? Özgüven ve Kontrol) güvenilir bir ?ekilde ölçmeyi amaçlamaktadır.

## Yap?

Erkeksi Davran?? Ölçe?i, psikolojik literatürde geleneksel erkeklik rollerine atfedilen davran??sal ve duygusal k?s?tlamalar? ölçmektedir. Ölçek, toplam 20 maddeden ve dört farklı alt boyuttan olumaktadır. Bu boyutlar, erkeklerin toplumsal beklentiler do?rultusunda içselle?tirdi?i davran??sal kal?plar? temsil eder.

Ölçe?in ölçtü?ü temel yapılar ve ilgili davran??sal tanımlar ?unlardır:

**Ba?ar?ya Adanma:** Kariyer hedeflerine ula?mak için yo?un zaman ve çaba harcama e?ilimi.

**K?s?tl? Duygusal?k:** Duygusal tepkileri bast?rma, hisleri ba?kalar?yla payla?maktan kaç?nma.

**K?s?tlanm?? Sevgi:** Yak?n ili?kilere yat?r?m yapmaktan kaç?nma veya duygusal yak?nl??? s?n?rlama.

**Abart?l? Özgüven ve Kontrol:** Hayattaki olaylar üzerinde a???r? kontrol sahibi olma arzusu ve yüksek düzeyde özgüven sergileme.

## Geçerlik

Ölçe?in Türk kültürüne uyarlanmas? sürecinde hem dil kapsam geçerli?i hem de yap? geçerli?i detayl? olarak incelenmi?tir. Dil kapsam geçerli?i için maddelerin çeviri uygunluklar? uzman görüş?leri ile de?erlendirilmi?tir.

Maddelerin dil kapsam geçerlik indeks de?erleri 0.80 ile 1.00 aras?nda de?irmektedir. Davis'in kriterlerine göre, kapsam geçerlik indeks de?erlerinin 0.80'den büyük olmas? gerekmektedir. Bu ba?lamda, Erkeksi Davran?? Ölçe?i'nin dil kapsam geçerlik indekslerinin gerekli ölçütleri sa?lad??? tespit edilmi?tir. Dokuz madde için Dil Kapsam Geçerlik İndeksi (DGK?) katsay?s? en üst düzeyde (1.00) bulunmu?, yedi madde için çeviri uygunluk yüzdesi %100 olarak belirlenmi?tir. Yap? geçerli?i ise Aç?klay?c? Faktör Analizi (AFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile incelenmi?tir.

## Güvenirlik

Erkeksi Davran?? Ölçe?i'nin güvenilirlik çal??malar?, iç tutarlılık yöntemi kullan?larak gerçekleştirilmi?tir. Ölçe?in ve alt boyutlar?nın iç tutarlılık katsay?lar? Cronbach Alfa katsay?s? ile hesaplanm??tır.

Hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlılık güvenirlik katsay?lar?, Cortina'n?n belirtti?i minimum 0.70 kriterini kar??lamaktadır. Ölçe?in bütünü için Cronbach Alfa de?eri  $\alpha=.81$  olarak hesaplanm??tır. Alt boyutlara ait katsay?lar ise a?a???daki gibidir:

Ba?ar?ya Adanma alt boyutu için:  $\alpha=.84$

K?s?tl? Duygusal?k alt boyutu için:  $\alpha=.77$

K?s?tlanm?? Sevgi alt boyutu için:  $\alpha=.80$

Abart?l? Özgüven ve Kontrol alt boyutu için:  $\alpha=.73$

## Faktör Analizi

Ölçe?in yap? geçerli?ini incelemek amacıyla iki a?amalı bir faktör analizi süreci izlenmi?tir: Aç?klay?c? Faktör Analizi (AFA) ve Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA).

İlk veri setine uygulanan AFA sonuçlarına göre, **Bartlett Küresellik Testi** değeri  $\chi^2=2074.986$  (sd=190, p=.000) olarak istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur. **KMO** (Kaiser-Meyer-Olkin) örneklem uygunluk katsayısı ise **.80** olarak belirlenmiştir. Bu değerler, verilerin faktör analizi için uygun olduğunu ve çok değişkenli normallik varsayımlarının karşılandığını göstermektedir. Temel bileşenler analizine dayalı olarak, ölçeğin orijinal yapısına uygun olan 20 maddelik dört boyutlu model, toplam varyansın **%56.50'sini** açıklamaktadır. Varimax dik döndürme yöntemi sonucunda elde edilen madde faktör yükleri, alt boyutlar için 0.54 ile 0.81 arasında sınıflanmaktadır.

İkinci bir veri setine uygulanan birinci düzey DFA, AFA'dan elde edilen dört faktörlü modelin doğrulanması amacıyla kullanılmıştır. En Çok Olabilirlik yöntemine dayalı DFA sonuçları, modelin iyi uyum sağladığını göstermektedir. Başlıca uyum indeksleri şunlardır:  $\chi^2=420.50$ , sd=164 ( $\chi^2/sd=2.56$ ), RMSEA=.072, CFI=.92, GFI=.90, IFI=.92, NNFI=.90 ve SRMR=.072. Bu indeks değerleri, modelin kabul edilebilir uyum sağlıyor olduğu içinde olduğunu teyit etmektedir.

## Araç

**Test Türü:** Uyarlama (Adaptation)

**Format:** Likert Tipi Derecelendirme Ölçeği

**Mevcut Diller:** Türkçe

**Popülasyon Grubu:** Üniversite öğrencileri ve genel yetişkin popülasyon (Uyarlama çalışması üniversite öğrencileri üzerinde yapılmıştır).

**Yaş Grubu:** Yetişkin

**Popülasyon Detayları:** Uyarlama çalışması, psikoloji ve rehberlik alanlarında öğrenim gören üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir.

**Test Metodolojisi:** Ölçek, 5'li Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullanır. Katılımcılar maddelere ne ölçüde katıldıklarını belirtirler.

## Anahtar Kelimeler

Erkeklik, Erkeksi davranış, Geçerlik, Güvenirlik, Psikometri, Faktör yükleri, Uyum indeksleri, Türk kültürü, Cinsiyet rolleri

## Yazarlar

**Sorumlu Yazar:** Hakan Sarıçam

**Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?:** Bilgi mevcut de?ildir.

**?leti?im E-posta Adresi:** [hakansaricam@gmail.com](mailto:hakansaricam@gmail.com)

**Yaz??ma Adresi:** Bilgi mevcut de?ildir.

## ?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Ölçe?in uyarlama çal??mas? 2020 y?I?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?i kullanmak isteyen ara?t?rmac?lar?n, sorumlu yazar Hakan Sar?çam ile e-posta yoluyla ileti?ime geçerek izin almas? gerekmektedir. Kullan?m ücreti bilgisi kaynakta belirtilmemi?tir, ancak akademik amaçlı? kullan?mlar için genellikle yazarlarla ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? burada indirilebilir: [erkeksi-davranis-olcegi-toad.pdf](http://erkeksi-davranis-olcegi-toad.pdf)

## Referanslar

Sar?çam, H., & S???n, A. (2020). Erkeksi Davran?? Ölçe?inin Türk kültürüne uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *FSM ?lmi Ara?t?rmalar ?nsan ve Toplum Bilimleri Dergisi* (16), 339-357.

DOI Ba?lant?s?: <http://dx.doi.org/10.16947/fsmia.849195>

Makale Ba?lant?s?: [dergipark.org.tr](http://dergipark.org.tr)

## Erkeksi Davran?? Ölçe?i Maddeleri

**ÖNEML?:** A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmu?tur ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

**Derecelendirme:** A=Kesinlikle Kat?lm?yorum, B= Kat?lm?yorum, C=Karars?z?m, D=Kat?l?yorum ve E=Kesinlikle Kat?l?yorum

Zaman?m?n büyük bir bölümünü oldukça ba?arılı? bir kariyer elde etmek için harcar?m. (Ba?ar?ya adanma)

Hislerimi ve duygular?m? genellikle ba?kalar?yla tart??mam. (K?s?tl? duygusal?k)

Yak?n ili?kilere fazla zaman ay?rmam. (K?s?tlanm?? sevgi)

Hayat?mdaki her ?eyin kontrolüm alt?nda olmas?na çal??r?m. (Abartılı? özgüven ve kontrol)